ZELENA ASOCIJACIJA

BEOGRAD

EDUKACIJA I PREDLOG ZA ZAJEDNICU

Beograd ka nultom otpadu

Manje otpada.
Više ponovne upotrebe.
Odgovorniji odnos prema resursima.

Vodič za građane, škole, stambene zajednice i organizacije na teritoriji grada Beograda.

Savez udruženja „Zelena asocijacija“
Znanje koje pokreće promenu.

Beograd, novembar 2026.

PREDGOVOR

Za grad u kojem resursi duže traju

Otpad nastaje i pre nego što otvorimo kantu: prilikom kupovine, izbora ambalaže, pripreme hrane i zamene predmeta koje već imamo. Zato pristup nultog otpada počinje sprečavanjem nastanka otpada, a zatim ponovnom upotrebom i pravilnim odvajanjem materijala.

Beograd čine različita naselja i uslovi stanovanja. Rešenja za porodičnu kuću, stambeni blok, školu ili ugostiteljski objekat ne moraju biti ista. Dobar sistem povezuje jednostavna pravila za građane sa dostupnim posudama, pouzdanim prikupljanjem i odgovarajućim tretmanom otpada.

Ova brošura povezuje praktične savete i predloge Zelene asocijacije. Predložene mere predstavljaju pravac za razgovor i saradnju, a ne potvrdu da su usvojene ili uvedene na teritoriji grada.

ZELENA ASOCIJACIJA

Znanje koje pokreće promenu

Savez udruženja „Zelena asocijacija“ osnovan je 2017. godine u Beogradu. Naš rad povezuje zaštitu životne sredine, neformalno obrazovanje, održivi razvoj i aktivno učešće mladih.

Kroz edukativne programe podstičemo kritičko mišljenje, saradnju i praktične navike koje doprinose zdravijoj zajednici. Ekološke teme približavamo svakodnevnim odlukama, od odgovorne potrošnje do ponovne upotrebe i reciklaže.

Naš pristup

Radionice, iskustveno učenje, grupni zadaci i razmena ideja pomažu učesnicima da znanje pretvore u male, dosledne promene. Želimo da mladi imaju prostor da pitaju, predlažu i deluju.

Oblasti rada

Programske teme obuhvataju Nulti otpad, Akademiju održivog razvoja, Zelene dečije dane, Volimo prirodu, Zelenu agendu za mlade i Hemikalije i zajednicu.

SPREČAVANJE NASTANKA OTPADA

Najbolji otpad je onaj koji ne nastane

Kupuj sa planom

Pre odlaska u prodavnicu proveri zalihe i napravi spisak. Biraj količinu koju zaista možeš da potrošiš i proizvode koje možeš dugo da koristiš.

Sačuvaj hranu

Planiraj obroke i pravilno čuvaj namirnice. Razlikuj oznake „upotrebiti do“ i „najbolje upotrebiti do“ i prati uputstva proizvođača o čuvanju i upotrebi.

Koristi ono što već imaš

Ponesi torbu, flašicu i posudu za višekratnu upotrebu kada su prikladne. Pre nove kupovine razmotri popravku, pozajmljivanje ili polovnu stvar.

Mali izazov za domaćinstvo

Sedam dana beleži šta najčešće bacaš. Izaberi jednu naviku koju možeš da promeniš i proveri rezultat sledeće nedelje.

ODVOJENO PRIKUPLJANJE

Odvajanje počinje tamo gde otpad nastaje

Primarna separacija znači razdvajanje materijala u domaćinstvu, školi ili na radnom mestu. Kada reciklabilni materijali ostanu odvojeni od ostataka hrane i drugog otpada, lakše ih je pripremiti za dalju obradu.

Prati oznaku na posudi

Papir i karton, plastična i metalna ambalaža i staklo prihvataju se u skladu sa pravilima konkretnog sistema. Boje posuda nisu dovoljne: proveri natpis i uputstvo operatera.

Ambalaža bez ostataka sadržaja

Isprazni ambalažu i pripremi je prema uputstvu za preuzimanje. Masan papir, keramika ili druge neodgovarajuće stvari mogu da naruše kvalitet odvojenog materijala.

Posebni tokovi nisu obična ambalaža

Baterije, električni uređaji, hemikalije i lekovi zahtevaju posebne načine predaje. Ne ostavljaj ih u posudama za ambalažu. Proveri ovlašćeno mesto za konkretnu vrstu otpada.

PREDLOG ZA BEOGRAD

Prikupljanje bliže domaćinstvima

Model „od vrata do vrata“ približava odvojeno prikupljanje korisniku kroz posude ili drugi organizovan način predaje kod mesta stanovanja. Njegovo uvođenje zahteva tehničku procenu, logistiku i jasnu komunikaciju.

Individualno stanovanje

Predlog je da se ispita mogućnost jednostavnog razdvajanja suvog reciklabilnog i preostalog otpada, uz jasno označene posude i unapred poznat raspored.

Kolektivno stanovanje

Za zgrade i blokove važni su dostupnost lokacija, bezbedan prilaz, dovoljan kapacitet posuda i dogovor sa stambenim zajednicama.

Prvo pilot, zatim širenje

Pre šire primene potrebno je sprovesti pilot, meriti količinu i kvalitet materijala i saslušati korisnike. Učestalost odvoza mora da čuva higijenu i odgovara lokalnim uslovima.

LOKALNA INFRASTRUKTURA

Posude su početak, a ne ceo sistem

Dostupna mesta za predaju

Predlažemo mapiranje postojećih lokacija i potreba naselja. Potrebno je povezati posude sa pouzdanim preuzimanjem, sortiranjem i daljim tretmanom.

Ponovna upotreba i popravka

Razmenski događaji, radionice popravke i budući centri ponovne upotrebe mogu da produže život nameštaju, odeći i drugim upotrebljivim predmetima. Pre doniranja proveri uslove prijema.

Biootpad

Kućno ili zajedničko kompostiranje ima smisla tamo gde postoje uslovi i odgovorno upravljanje. Odvojeno prikupljanje biootpada zahteva organizovan odvoz i odgovarajući tretman.

Kabasti i posebni tokovi

Pre iznošenja kabastog otpada proveri aktuelne uslove nadležnog komunalnog preduzeća. Za opasan otpad i elektronsku opremu proveri odgovarajućeg ovlašćenog operatera.

EDUKACIJA I KOMUNIKACIJA

Jasna poruka, praktična podrška

Građani lakše usvajaju promenu kada znaju šta da rade, gde da predaju materijal i kome da se obrate ako postoji problem. Edukacija treba da prati dostupnost usluge.

Mladi i škole

Predlažemo interaktivne radionice, kvizove, posmatranje otpada i male školske projekte. Aktivnosti prilagođavamo uzrastu i uključujemo nastavnike i porodice.

Stambene zajednice

Kratko uputstvo kod posuda, obaveštenje o pravilnoj predaji i razgovor sa upravnikom mogu biti korisniji od opšte poruke „reciklirajte“.

Komunikacija bez zabune

Obaveštenja treba da sadrže prihvaćene vrste materijala, lokaciju, uslove predaje i kontakt. Informacije ažuriramo kada se usluga promeni, a rezultate predstavljamo jasno i proverljivo.

SARADNJA I ODGOVORNOSTI

Promena traži dogovor više aktera

Građani i stambene zajednice

Smanjuju nepotrebnu potrošnju, pravilno pripremaju materijal i ukazuju na prepreke u svakodnevnom korišćenju sistema.

Grad, opštine i komunalni operateri

U okviru svojih nadležnosti planiraju usluge, obezbeđuju infrastrukturu i daju proverene informacije o prikupljanju i tretmanu.

Škole, udruženja i privreda

Mogu da doprinesu učenjem, popravkama, odgovornom nabavkom i lokalnim inicijativama. Zelena asocijacija je otvorena za predloge saradnje u oblasti edukacije i održivih navika.

Primeri koji podstiču učenje

Evropski pristupi nultom otpadu mogu biti metodološka inspiracija. Pominjanje takvih pristupa u ovoj brošuri ne znači da postoji formalno partnerstvo ili članstvo u međunarodnoj mreži.

PRAĆENJE NAPRETKA

Merimo promene koje zaista vidimo

Ciljeve treba postaviti na osnovu početnog stanja, dostupnih kapaciteta i dogovorenog obuhvata. Procenat recikliranja ne treba obećavati bez podataka o prikupljanju i konačnom tretmanu materijala.

Šta pratiti u pilot-programu

Broj uključenih domaćinstava i škola; količinu odvojenih materijala; udeo neodgovarajućeg sadržaja; dostupnost posuda; redovnost preuzimanja i iskustva korisnika.

Šta pratiti u edukaciji

Broj radionica i učesnika, razumevanje pravila pre i posle aktivnosti i primenu naučenog. Prisustvo na radionici nije isto što i trajna promena navike.

Kako izveštavati

Navedi period, metod merenja i izvor podatka. Razlikuj plan od realizacije i odvojeno prikupljeni materijal od stvarno reciklirane količine.

PRAKTIČAN PLAN

Sedam koraka za manje otpada

1. Pogledaj svoju kantu

Zabeleži najčešće vrste otpada i odaberi jedan problem.

2. Promeni kupovinu

Pripremi spisak i smanji nepotrebnu ambalažu.

3. Iskoristi hranu

Planiraj porcije i pravilno čuvaj namirnice.

4. Sačuvaj upotrebljive stvari

Popravi, razmeni ili doniraj uz prethodnu proveru uslova.

5. Proveri lokalna uputstva

Nađi odgovarajuću posudu i pravila prihvata materijala.

6. Uključi još nekoga

Razgovaraj sa porodicom, odeljenjem ili komšijama.

7. Uporedi rezultat

Posle mesec dana proveri šta se promenilo i nastavi.

KONTAKT I IZVORI

Zajedno za odgovorniji Beograd

Zelena asocijacija poziva škole, stambene zajednice, udruženja, stručnjake i zainteresovane građane da predlože saradnju i podele ideje za smanjenje otpada i razvoj ekološkog obrazovanja.

063 866 8458

zelenaasocijacija@outlook.com

Osnova i korisni izvori
Dostavljeni tekst „Priča o Starom gradu“ korišćen je kao strukturni uzor, uz prilagođavanje Beogradu i uklanjanje zastarelih projekcija i nepotvrđenih partnerstava.

JKP „Gradska čistoća“: gradskacistoca.rs/reciklaza/ i aktuelna obaveštenja o kabastom otpadu. Za rasporede, lokacije i vrste materijala koje se prihvataju proveri nadležnog operatera.

Ovo je edukativni materijal Zelene asocijacije. Ne predstavlja zvanični plan Grada Beograda, potvrdu finansiranja ili uspostavljene komunalne usluge.